

It is determined that vocational training should be carried out on the principle from simple to complex, from abstract to concrete, and also the essence of such training is substantiated.

To provide professional training for future psychologists to interact with marginalized social groups, we have formulated a so-called plan for students' professional orientation.

Implementing such training for future psychologists to interact with marginalized social groups requires analysis and improvement of curricula, preparation of educational literature with didactic materials, etc.

In accordance with the above, a concise substantiated conclusion is formed.

Keywords: *social interaction, professional orientation, content of vocational training, content of training, marginal social groups.*

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-144.2019.23>

УДК 378.091.3:373.5.011.3-051[:78

Сюй Вейвей

ВИКОНАВСЬКА СТАБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

В статті визначено актуальність проблеми формування виконавської стабільності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін, яка умовлена сучасними вимогами суспільства і Держави до підвищення якості викладання у галузі мистецької освіти, що вимагає якісної демонстрації вокальних, вокально-хорових творів під час індивідуальних та групових занять. Розглянуто зміст процесу вокального навчання у вищих музично-педагогічних навчальних закладах у контексті його спрямованості на розвиток у студентів виконавської стабільності. Зазначено про важливість накопичення студентами позитивного досвіду як співацької концертної діяльності, так і педагогічної діяльності на основі цілеспрямованої роботи професорсько-викладацького складу під час вокального навчання у напрямку формування в студентів-магістрантів виконавської стабільності. Встановлено, що здатність майбутнього педагога-музиканта до компетентного провадження вокально-педагогічної, вокально-виконавської, вокально-просвітницької фахової діяльності залежить від сформованості у процесі вокального навчання студентів виконавської стабільності. Визначено, що специфіка фахової діяльності викладача мистецьких дисциплін полягає у її нерозривному зв'язку із музичним виконавством. Констатовано, що для набуття вокальної компетентності майбутніми викладачами мистецьких дисциплін, сформованість виконавської стабільності є одним з фундаментальних чинників, точкою опори, спираючись на яку педагог-музикант здатний фахово підготувати й виховати вчителя музики, спроможного залучити до музичного мистецтва дитячу та юнацьку аудиторію, розвинути у підростаючого покоління музично-естетичні смаки та сформувати музичні ідеали.

Ключові слова: *виконавська стабільність, майбутній викладач мистецьких дисциплін, процес вокального навчання, вокальна компетентність, позитивний досвід вокально-виконавської діяльності.*

Актуальність проблеми формування виконавської стабільності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін зумовлена сучасними вимогами суспільства, Держави до підвищення якості викладання у галузі мистецької освіти. Належний рівень викладання мистецьких дисциплін у вищих музично-педагогічних навчальних закладах, компетентне провадження викладачами з "Постановки голосу", "Хорового класу", "Хорового диригування", "Методики

музичного виховання” фахової діяльності вимагає, у першу чергу, якісної демонстрації вокальних, вокально-хорових творів та їх фрагментів під час індивідуальних та групових занять.

Такий рівень викладання може забезпечити тільки сформована у процесі вокального навчання виконавська стабільність майбутніх викладачів мистецьких дисциплін. Адже саме виконавська стабільність дозволить майбутньому викладачеві досконало підтвердити власним показом вокальних творів, їх фрагментів, елементів хорових партій тощо свої педагогічні завдання, вимоги до студентів під час занять із зазначених вище навчальних курсів.

З огляду на вищезазначене, метою дослідження є теоретичне обґрунтування необхідності формування виконавської стабільності як вагомого чинника вокальної компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін. Для цього доцільно, на нашу думку, різнобічно розглянути зміст процесу вокального навчання у вищих музично-педагогічних навчальних закладах у контексті його спрямованості на розвиток у студентів виконавської стабільності.

Проблемами вокального навчання у музично-педагогічних ВНЗ цікавились такі науковці, як В. Антонюк, В. Бриліна, В. Багадуров, Дзинь Нань, Л. Дмитрієв, Т. Жигінас, Д. Люш, Н. Можайкіна, Є. Проворова, А. Саркісян, Л. Ставинська, Г. Стасько, Л. Тоцька, Р. Юссон, Ю. Юцевич та ін. Проблематика підготовки майбутніх викладачів у галузі теорії та методики музичного навчання була предметом досліджень І. Глазунової, О. Єременко, К. Сергєєвої, Р. Цокура та ін.

Сучасний китайський дослідник Цзинь Нань відстоює наукову позицію щодо вокального навчання в аспекті його біфункціональності. Він пропонує розглядати цей процес, з одного боку, як один з різновидів музично-виконавської діяльності, яка ставить на меті досконале володіння голосовим апаратом, а з іншого боку, як втілення наукового підходу до розвитку співацького голосу під час звукоутворення, звуковидобування й голосоведення [6].

Досконалість володіння голосовим апаратом, про яку зазначає дослідник, передбачає, у тому числі, здатність до володіння ним не тільки в умовах занять під час вокального навчання, але й в емоціогенних умовах оприлюднення його результатів. Причому специфіка фахової діяльності викладачів мистецьких дисциплін вимагає досконалості володіння голосовим апаратом не тільки під час концертної, концертно-просвітницької діяльності, але й, що є вельми важливим, під час поточної фахової діяльності на індивідуальних та групових заняттях у музично-педагогічних ВНЗ. Тобто досконалість володіння голосовим апаратом вимагає від майбутніх викладачів мистецьких дисциплін сформованої виконавської стабільності як провідного фактору успішної, результативної викладацької роботи.

Г. Стасько розглядає процес вокального навчання у контексті системного й особистісно-орієнтованого підходів, досліджуючи його з позицій цілісності загальної системи мистецької освіти, що реалізується безпосередньо шляхом розвитку інтелектуально-творчих можливостей студента на базі ефективного

засвоєння ним запланованого обсягу знань у галузі вокальної педагогіки та виконавства, а також оволодіння специфічними вокально-педагогічними й вокально-виконавськими вміннями і навичками, сконцентрованими у змісті вокального навчання майбутніх учителів музичного мистецтва [4, 4].

До таких специфічних вокально-виконавських умінь належить і вміння щодо перманентного відтворення результатів попередньої музичної навчальної діяльності в емоціогенних умовах її оприлюднення під час донесення інтерпретаційного концепту музичних творів до слухацької аудиторії. Наявність означеного вміння в майбутнього вчителя музики свідчить про сформовану виконавську стабільність як один із результатів ефективного вокального навчання.

А. Ляхович, характеризуючи процес фахового навчання сучасного виконавця-музиканта, серед чинників, які уможливають набуття ним належного рівня музично-виконавської майстерності, називає, в тому числі, музично-виконавську стабільність, а також врівноваженість у процесі виконавської діяльності, розвиненість музично-виконавської витривалості та ін. [3].

В. Бриліна визначає вокальне навчання як "...спеціально організовану діяльність студентів, спрямовану на засвоєння визначених теоретичних знань і практичних навичок, які сприяють формуванню відповідного рівня професійної освіченості" [1, с. 10]. Дослідниця стверджує, що зміст вокального навчання обумовлюється "...взаємодією вокальної, методичної й організаційної діяльності студентів, ...здобуттям практичного досвіду, пов'язаного із співацькою та викладацькою діяльністю, управління розвитком співочих голосів учнів різних вікових груп, застосування відповідних методів, прийомів і способів удосконалення навчально-виховного процесу" [1, 6].

Слід зауважити, що здобуття практичного досвіду, пов'язаного із співацькою та викладацькою діяльністю, про який говорить дослідниця, може відбуватись тільки паралельно із набуттям магістрантами вокально-виконавської стабільності. Причому у цьому контексті, на нашу думку, важливим є накопичення студентами саме позитивного досвіду як співацької концертної діяльності, так і педагогічної діяльності під час "Асистентської практики" на індивідуальних та групових заняттях з навчальних курсів "Постановка голосу", "Спецкурс з постановки голосу", "Виробнича педагогічна практика з музики", "Хоровий клас" тощо. Адже педагогічна діяльність у процесі викладання означених курсів не може здійснюватися окремо від вокально-виконавської діяльності із студентами під час особистої демонстрації викладачем вокальних творів у цілому, показу окремих фрагментів у процесі опрацювання ритмічних, інтонаційних особливостей музичного твору, розвитку вокально-технічних умінь і навичок тощо.

Ми наполягаємо на накопиченні майбутніми викладачами саме позитивного досвіду співацької концертної діяльності і педагогічної діяльності на заняттях з мистецьких дисциплін, на уроках музичного мистецтва в закладах повної середньої освіти. Негативний досвід майбутнього фахівця-музиканта є також важливим у контексті його ретельного аналізу з метою подальшого запобігання негативним явищам. Але накопичуватись студентом-

магістрантом має саме позитивний досвід означених різновидів фахової діяльності. Адже кожен професійний успіх відзначається у свідомості особистості, як правило, позитивним емоційним супроводженням, яке стимулює до подальшого бажання раз від разу переживати такий успіх, більше навчаючись і працюючи над собою в професійному напрямку.

Саме таким чином відбувається накопичення позитивного досвіду співацької концертної діяльності і педагогічної діяльності, яке дозволяє майбутньому фахівцеві ствердитися у правильності власного професійного вибору. У той час, як негативні явища прилюдного виконання вокальних творів під час фахової діяльності, пов'язані із тими чи іншими втратами (текстовими, інтонаційними, вокально-технічними, інтерпретаційними та ін.), супроводжуючись викидом негативних емоцій і накопичуючись, здатні призвести навіть до відмови майбутнього фахівця від обраного фаху.

Таким чином, накопичення студентами саме позитивного досвіду співацької концертної і музично-педагогічної діяльності вимагає від професорсько-викладацького складу кафедри теорії й методики постановки голосу системної й цілеспрямованої роботи під час вокального навчання у напрямку формування в студентів-магістрантів виконавської стабільності, яка уможлиблює компетентне провадження фахової вокально-педагогічної діяльності уже в процесі асистентської практики.

Стверджуючи про компетентне провадження фахової вокально-педагогічної діяльності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін, ми спираємось на наукову позицію О. Щолокової, яка, характеризуючи вплив компетентнісного підходу на перетворення в українському освітньому просторі, визначає сучасну українську музичну педагогіку як педагогіку компетентності. Дослідниця наполягає на тому, що українські вищі музично-педагогічні навчальні заклади мають докладати багато зусиль, щоб надати студентам "...достатні компетенції у різних галузях мистецтва для здійснення своїх професійних функцій..." [5, с. 15-16].

У цьому контексті ми можемо вести мову про вокальну компетентність майбутніх викладачів мистецьких дисциплін, яка забезпечує компетентне провадження вокальної та вокально-хорової роботи на факультетах та в інститутах мистецтв педагогічних університетів. Китайський дослідник Ван Їсін визначає вокальну компетентність вчителя музичного мистецтва як "...сукупність інтегрованих, взаємозалежних особистісних якостей і утворень вчителя музики, що базуються на мотивації, здатності та досвіді щодо ефективного провадження вокально-педагогічної, вокально-виконавської, вокально-просвітницької фахової діяльності шляхом набуття комплексу предметних компетенцій, затверджених навчальними планами у музично-педагогічному ВНЗ у галузі вокальної педагогіки та виконавства, а також здійснює узагальнене відображення музично-педагогічного досвіду щодо теорії та методики постановки голосу" [2, 8].

Повністю погоджуючись із наведеним вище визначенням вокальної компетентності, хочемо зазначити, що здатність майбутнього педагога-музиканта до компетентного провадження вокально-педагогічної, вокально-

виконавської, вокально-просвітницької фахової діяльності, про яке говорить китайський дослідник, напряму залежить від сформованості у процесі вокального навчання студентів виконавської стабільності. Адже специфіка фахової діяльності викладача мистецьких дисциплін, вчителя музичного мистецтва полягає у її нерозривному зв'язку із музичним виконавством загалом і вокальним виконавством зокрема. Жоден з різновидів фахової діяльності викладача вокальних, вокально-хорових навчальних курсів, вчителя музичного мистецтва не може бути компетентно виконаним без досконалого виконання фахівцем вокальних творів або їх фрагментів.

Таким чином, доцільно констатувати, що для набуття вокальної компетентності майбутніми вчителями музики, яка є метою вокального навчання, сформованість у студентів виконавської стабільності є не просто важливою. На нашу думку, виконавська стабільність є одним з фундаментальних чинників вокальної компетентності майбутнього викладача-музиканта, точкою опори, спираючись на яку викладач мистецьких дисциплін здатний фахово підготувати й виховати вчителя музики, спроможного, у свою чергу, не тільки залучити до музичного мистецтва дитячу та юнацьку аудиторію, але й своїм бездоганним вокальним виконанням музичних творів розвинути у підростаючого покоління музично-естетичні смаки та сформувати відповідні музичні ідеали.

Використана література :

1. Бриліна В. Д., Ставінська Л. М. Вокальна професійна підготовка вчителя музики : методичний посібник для викладачів та студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів. Вінниця : Нова книга, 2013. 96 с.
2. Ван Їсін. Методика формування вокально-педагогічної ерудованості майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія та методика музичного навчання" / Ван Їсін. Київ, 2019. 21 с.
3. Ляхович А. Краткая социология современного академического музыкального исполнительства. *Израиль XXI*. Музыкальный журнал. № 27 (май 2011) [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.21israel-music.com/Sozialnoye_ispolnitelstvo.htm.
4. Стасько Г. Є. Вокальна підготовка майбутнього вчителя музики як основа удосконалення педагогічної майстерності : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 "Теорія та історія педагогіки" / Г.Є.Стасько. Київ, 1995. 24 с.
5. Щолокова О. П. Компетентнісний підхід у просвітницькій діяльності вчителя музики. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць / Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції "Гуманістичні орієнтири мистецької освіти" 27-29 квітня 2011 р. Київ : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. Випуск 11 (16). С. 15-19.
6. Цзінь Нань. Методичні засади вокального навчання студентів з КНР у системі музично-педагогічної освіти України : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія та методика музичного навчання" / Цзінь Нань. Київ, 2009. 20 с.

References :

- [1] Brylina V. D., Stavinska L. M. Vokalna profesiina pidhotovka vchytelia muzyky : metodychnyi posibnyk dlia vykladachiv ta studentiv vyshchyykh pedahohichnykh i mystetskykh zakladiv. Vinnytsia : Nova knyha, 2013. 96 s.
- [2] Van Yisin. Metodyka formuvannia vokalno-pedahohichnoi erudovanosti maibutnoho vchytelia muzyky v protsesi fakhovoho navchannia : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.02 "Teoriia ta metodyka muzychnoho navchannia" / Van Yisin. Kyiv, 2019. 21 s.

- [3] Lyahovich A. Kratkaya sociologiya sovremennogo akademicheskogo muzykalnogo ispolnitelstva. Izrail HHI. *Muzykalnyj zhurnal*. № 27 (maj 2011) [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu : http://www.21israel-music.com/Sozialnoye_ispolnitelstvo.htm.
- [4] Stasko H. Ye. Vokalna pidhotovka maibutnoho vchytelia muzyky yak osnova udoskonalennia pedahohichnoi maisternosti : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.01 "Teoriia ta istoriia pedahohiky" / H.Ie.Stasko. Kyiv, 1995. 24 s.
- [5] Shchokolova O. P. Kompetentnisnyi pidkhid u prosvitnytskii diialnosti vchytelia muzyky. *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. Seriia 14. Teoriia i metodyka mystetskoï osvity : zb. nauk. prats / Materialy IV Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii "Humanistychni oriientyry mystetskoï osvity" 27-29 kvitnia 2011 r. Kyiv : NPU imeni M.P.Drahomanova, 2011. Vypusk 11 (16). S. 15-19.
- [6] Tszin Nan. Metodychni zasady vokalnogo navchannia studentiv z KNR u systemi muzychno-pedahohichnoi osvity Ukrainy : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.02 "Teoriia ta metodyka muzychnogo navchannia" / Tszin Nan. Kyiv, 2009. 20 s.

СЮЙ ВЕЙВЕЙ. Исполнительская стабильность как фактор формирования вокальной компетентности будущих преподавателей дисциплин искусства в процессе вокального обучения.

В статье определена актуальность проблемы формирования исполнительской стабильности будущих преподавателей дисциплин искусства, которая обусловлена современными требованиями общества и государства к повышению качества преподавания в области обучения музыкальному искусству, что требует качественной демонстрации вокальных, вокально-хоровых произведений во время индивидуальных и групповых занятий. Рассмотрено содержание процесса вокального обучения в высших музыкально-педагогических учебных заведениях в контексте его направленности на развитие у студентов исполнительской стабильности. Указано на важность накопления студентами положительного опыта как певческой концертной деятельности, так и педагогической деятельности на основе целенаправленной работы профессорско-преподавательского состава во время вокального обучения в области формирования у студентов-магистрантов исполнительской стабильности. Установлено, что способность будущих педагогов-музыкантов к компетентному ведению вокально-педагогической, вокально-исполнительской, вокально-просветительской профессиональной деятельности зависит от сформированности в процессе вокального обучения студентов исполнительской стабильности. Определено, что специфика профессиональной деятельности преподавателей дисциплин музыкального искусства состоит в ее неразрывной связи с музыкальным исполнительством. Констатируется, что для приобретения вокальной компетентности будущими преподавателями дисциплин музыкального искусства, сформированность исполнительской стабильности есть одним из фундаментальных факторов, точкой опоры, отталкиваясь от которой педагог-музыкант высшего учебного заведения может подготовить и воспитать учителя музыки, способного привлечь к музыкальному искусству детскую и юношескую аудиторию, развить у подрастающего поколения музыкально-эстетические вкусы и сформировать высоко-художественные идеалы.

Ключевые слова: исполнительская стабильность, будущий преподаватель дисциплин искусства, процесс вокального обучения, вокальная компетентность, положительный опыт вокально-исполнительской деятельности.

XU WEIWEI. Performing stability as a factor in the formation of vocal competence of future teachers of art disciplines in the process of vocal training.

The article determines the relevance of the problem of the formation of performing stability of future teachers of art disciplines, which is due to the modern requirements of society and the state to improve the quality of teaching in the field of teaching musical art, which requires a high-quality demonstration of vocal, vocal and choral works during individual and group classes. The content of the process of vocal learning in higher musical and pedagogical educational institutions in the context of its focus on the development of students performing stability is considered. The importance of the students' accumulation of positive experience in both singing concert activity and pedagogical activity on the basis of the focused work of the faculty during vocal training in the field of the formation of performing stability of undergraduate students is indicated. It has been established that the ability of future musician teachers to competently conduct vocal-pedagogical, vocal-performing, vocal-enlightening professional

activities depends on the students' performance stability in the process of vocal training. It is determined that the specifics of the professional activity of teachers of the disciplines of musical art consists in its inextricable connection with musical performance. It was stated that for future teachers of musical disciplines to acquire vocal competence, the formation of performing stability is one of the fundamental factors, a fulcrum, from which a teacher-musician of a higher educational institution can prepare and educate a music teacher who can attract children and youth to musical art, develop musical and aesthetic tastes among the younger generation and form highly artistic ideals.

Keywords: performing stability, future teacher of art disciplines, the process of vocal training, vocal competence, positive experience in vocal performance.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-144.2019.24>

УДК 378.011.3 – 051:784

Тянь Лінь

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОГО НАВЧАННЯ

В статті обґрунтовано й конкретизовано педагогічні умови формування в майбутніх учителів музики вокально-технічних умінь, на основі яких професорсько-викладацький склад може найбільш ефективно розвинути означені уміння конкретного студента. Встановлено, що педагогічні умови формування вокально-технічних умінь є інтегрованим комплексом цілеспрямовано створених у процесі фахового вокального навчання позитивно-мотивуючих обставин, інтелектуально-збагачуючих факторів і творчо-розвиваючих чинників. Перша педагогічна умова спирається на стійку мотиваційну спрямованість студентів щодо подолання вокально-технічних складнощів, що базується на об'єднанні пізнавальних інтересів і художньо-естетичних потреб, перманентному їх поглибленні, створенні на цій основі особистісної психологічної установки на розвиток вокально-технічних умінь і подальше рефлексивне осмислення означеної установки, що набувається студентом в результаті спеціально організованих обставин вокального навчання. Стрижнем другої педагогічної умови є міцний зв'язок між вокально-теоретичними знаннями і здатністю до практичного їх застосування студентом у процесі співу. Третя педагогічна умова конкретизована у контексті педагогічного стимулювання цілеспрямованості студента на розкриття художнього образу вокального твору на базі усвідомлення технічних елементів як необхідного чинника створення й донесення до слухача інтерпретаційної концепції за умови психологічної підтримки з боку викладача.

Ключові слова: вокально-технічні уміння, майбутній учитель музики, педагогічні умови, мотиваційна спрямованість, вокально-технічні складнощі, вокально-теоретичні знання, інтерпретаційна концепція, вокальний твір.

Аналіз історичної ретроспективи розвитку вокальної педагогіки та виконавства демонструє, що, починаючи з доби Середньовіччя, візантійські й західно-європейські теоретики й практики у цій галузі намагалися з'ясувати, визначити й практично перевірити такі умови й принципи вокального навчання, які дозволили б не тільки найбільш ефективно розвинути уміння й навички конкретного співака, але й удосконалити організацію процесу навчання співу в цілому (В. Антонюк, Н. Гребенюк, Т. Мадішева, О. Стахевич та ін.).

Разом з тим, проблематика визначення найбільш ефективних